

Pappaledigheten är en bluff

BARA FÖR MAMMORNA. Tusentals pappor har inte vårdnad om sina barn. De får inte ta ut pappaledighet hur gärna de än skulle vilja. Män är diskriminerade från start när barnet föds. Bara om de är gifta med mamman är de automatiskt vårdnadshavare, skriver journalisten Arne Wirén.

Tänk, så naiva folk kan vara. Här har pappor gått runt och trott att den del av föräldraledigheten som öronmärkts för pappor är till för papporna och barnen, att de ska få en exklusiv tid tillsammans, upptäcka varandra och få band för livet. Så är det inte. Pappaledigheten är en bluff. Den är inte till vare sig för papporna eller för barnen, den är till för mammorna. Låt mig förklara varför.

I den ständiga debatten om föräldraledigheten – i kritiken om att papporna tar ut för liten del och i försöken att få dem att ta ut mer – glömmer man alla pappor som överhuvudtaget inte får ta ut någon pappaledighet. Det finns tusentals sådana. 4 procent av alla pappor har inte vårdnad om sina barn och de får inte ta ut någon pappaledighet hur mycket de än skulle vilja.

Varför är de inte vårdnadshavare? För att de är olämpliga, för att de gjort barnet eller mamman något? Nej, det är bara en ytterst liten grupp som är uteslutna av den anledningen. De allra flesta är uteslutna bara för att de är män. Män är diskriminerade från start när barnet föds. Bara om de är gifta med mamman är de automatiskt vårdnadshavare. Annars är det upp till mamman om hon vill släppa in dem i föräldraskapet. Vill hon inte skriva under papperet om gemensam vårdnad så får de ingen.

Det här gäller allt fler nyblivna pappor. Allt fler blir föräldrar utan att bo ihop och i det läget är pappan borträknad redan från början. Det strider mot grundlagen att vägra någon något på grund av kön. Men det spelar uppenbarligen ingen roll, män får man diskriminera. Det är otroligt att denna grundläggande diskriminering får pågå år 2008. Till och med riksdagsmän blir häpna när de uppmärksammas på det här och undrar om det verkligen kan vara sant. Men det är det.

Även pappor som blir av med vårdnaden i samband med en separation förlorar rätten att vara föräldraledig. Vid separationen söker många mammor enskild vårdnad för att komma åt pappans dagar. Och många av dem lyckas. Enligt en lag som kom år 2006 kan föräldrar inte ha gemensam vårdnad om de har svårt att samarbeta. Det är en konflikt drivande lag. En mamma som vill ha enskild vårdnad kan helt enkelt välja att sluta samarbeta. Då måste domstolen ge någon av föräldrarna enskild vårdnad. Och hon vet att det med största sannolikhet blir till henne eftersom mamman får vårdnaden i 95 procent av de fallen.

Att klaga på att män tar ut för lite föräldraledighet är ett hån mot alla de pappor som drabbas av det här. Pappaledigheten, som är så viktig för riksdagen, borde gälla även dem som inte bor med mamman och inte har vårdnad. De är lika viktiga för sina barn. Men de behandlas som utomstående, som betydelselösa för sina barn.

Att pappaledigheten plötsligt inte är viktig när mamman och pappan inte bor ihop visar att de där pappadagarna i själva verket inte handlar om barnet. De är inte till för att pappan och barnet ska etablera en kontakt med varandra, utan de är till för kvinnans skull, så att pappan ska ägna barnet lika mycket tid som hon så att hon inte ska komma efter i karriären. Pappadagarna är till för att avlasta mamman, det är den stora jämställdheten. Och vill hon inte bli avlastad, ja, då är de där dagarna inte längre viktiga. Vilken bluff att kalla dem pappadagar. Om det handlade om papporna och deras barn skulle man inte bara sluta neka de här papporna pappaledighet, utan till och med jaga dem för att få dem att ta ut den.

I själva verket är pappaledigheten ännu viktigare när mamman och pappan inte bor ihop. De pappor som bor ihop med sina barns mamma får gratistid med sina barn på kvällar och helger när hon är mammaledig. Det missar den uteslutna pappan.

ARNE WIRÉN

Wirén bedriver opinionsbildning och juridisk rådgivning för pappor i vårdnadstvister:
www.pappaombudsmannen.se.